

***Report of Environmental Assessment
and Reasons for Decision***

**Chipewyan Translation
Non-technical Summary**

**EA0708-007: Dezé Energy Corporation Ltd.
Taltson Hydroelectric Expansion Project**

August 06, 2010

Yati beneredí t'á æerehtá'ís xáli

Bek'órejâ xa: Yati beneredí xa yati hurenile t'áhat'i ch'á, æediri æerehtá'ís yati beneredí t'á xat'í xát'e húlí æaxâ harelæð setthi yati beneredí xa bek'órejâille. T'á æedire æerehtá'ís k'e yaâti sí æeyi reference húlye k'e yolt snî æate yenerení xa.

Æeyi Mackenzie Valley Environmental Impact Review Board (Review Board húlye xat'e) sí ní k'ónéltâ æidí kóné gháláhenâ æeyr Akaitchoe Region of the Northwest Territories k'éyághe. Æedire t'á la hurekér sí Deze Energy Corporaton (Dezé) húlye æat'e. T'álye xa sí:

- Æeyr Nonacho Lake æél theæâ sí æazé senalye xa xél tth'i kûç xaâé xa bâlch'ã déharedí xél bet'á t'anñât'e tu hátâ'ir badi xa.
- Æidí kûç haâé xa betsi'î æþné tu hetâ'él t'á haâð æâzé æidñ kón xaâé xa. Æediri t'a hutsélæi sí 210 kilometres háníât's huts'élæi æat'e æeyi tu Nonacho Lake ts'î yuyághe ts'þn æetâ'él ts'î, æeyi Twin Gorges gá æidí kón háæâ sí tsþn. Æeyi Dezé t'a hurekér sí haâð 36 ts'î 56 ts'þn megawatts nóriádzýr hurélæyi bet'á æeghálada xa, tth'i beghá tthýn æeyile ye/kûç heâtsi hurélæi æeyr tu hátâ'ir bedi gá.
- Dû æeyi tilu Tthebache ts'î Twin Gorges ts'þn 70-kilometre æániltha húæâ sí hureththél xat'e, tth'í beghá tthýn Nonacho Lake ts'þn 215-kilometre æánilttha xay tilu hùtth'í xat'e.
- Æeyi 690-kilometres æániltha tá'ule æeyr Twin Gorges ts'þn nílt'ñ-u, æeyr Tu Nedhé náré East Arm, æeyr Lockhart River gá náníæa xa, æeyr ts'î konzñ æazð nþné yunáne tsamba k'é dáhála ts'þn nílt'í xa; tth'í,
- Náts'edé k'é nuhøt'a-u, ts'ikár nít'a natâ'ir k'e nuhøt'a-u, beghá thýn æeyile bet'á æeghádálada xa nulye xat'e æeyr tilu dethél beghálada xa dé.

Æeyi Review Board harelyð t'á nets'þn dáyaiâti huriâtth'ã sí æeyi First Nations-u, Beghørek'áaze harelæâ-u, háyuríla dýne-u, Æaâneth dâli-u, government-u, nanís t'á ye dátheâa sí-u, jýth dýne dzerélyi k'e-u tth'í âue ghâ náde dâli-u tth'í harelyð dýne sí. T'a ghâ nádánidé sí æediri æat'e:

- Nonacho Lake æedû æane-u;
- Åue æedð æane-u, æeyr Tudel Creek tu dâli ch'adié dáday sí æedû æane-u tth'í æeyr t'a æidí kón kûç núhøt'a gá âu chu tu hetâ'él sí chu tth'í sane xa;
- Æetthýn tth'í sane-u, tth'í;
- Æeyr Lockhart River gá æidí kón tá'ule æaté t'at'u húlt'ñ xa snî sí tth'í beghá nádáyati æat'e æeyr tth'í East Arm National Park núhøt'a xat'e t'á.

Æeyr Tthebacha ts'î xaye tílu hoâé sni tsí æazñ bek'e nádáts'eldze dé bãneât'u âes beschýne chu snowmobile chu t'á dahet'í xat'e, kozñ náré taghe æeâk'éch'a æetthýn Bathurst, Ahiak tth'í Beverly dólye sí náday æat'e. Æedû æøt'e dé æetthýn sí nárádzýríle. Æeyi Review Board yidhýn-u æediri ní beghálada ts'î æýné æetthen beba huníla xat'e hunidhýn xél tth'í; æerehtá'ís k'e yati níly æat'e æeyi nádáts'eldzé kozñ dzéts'edíl ch'á.

Æeyi Department of Fisheries and Oceans chu Nonacho Lake Fishing Camp chu t'a ghâ nánidé sí æeyi Review Board hálnî æat'e, ku æeyi t'a t'á t'e sí æeyi beghálada xa dé tu nílbî æalye xa bedínáltíle húlí, æeyr Noncho Lake tu yudághe chu yuyághe nat'ñ xat'e xél tth'í æeyr Tronka Chua gap nîzi tu nóttá'í ní dódí xat'e dð t'at'e sí kízñ. Æeyi æasíe gháré Review Board yidhýn-u æeyr Nonacho Lake âue sí ní beghálada ts'î æþné æedû æáne xáíle, kú æeyi Department of Fisheries and Oceans æeyi âue chu t'òhøt'í náday yek'ónelâtâ sí æeyi Dezé yilæâ gharé dé.

Æeyi Trudel Creek destsýl húæa sí beghálada ts'í æþné æedø æáne xat'e æeyýr tilu yuyághe dōhōhæa æalye t'á. Æeyi tilu yuyághe hóæa sí ts'í æþne æeyýr Trudel Creek húæa sí bet'á tu hetá'él sí æedū æáne xat'e. Æeyi t'a ts'í æþné hát'í sí æaxâ-u satsane æeât'eállle æajá dé to, æeyi turbines húlye xaye æaât'u t'at'u sureldhyn sí t'a tth'i. Tilu yuyághe dōhōæa ts'í æþné t'at'ú tu taniátha hetá'él sí æedū æáne xat'e. Æeyi Review Board yidhyn-u æeyi tilu yuyághe dōhōæa ts'í æþné æedø núhúdhir xat'e æeyi Dezé tth'i xáne xa hedí xat'e æeyýr Trudel Creek náré t'aníltthá beghálada ts'þn tu t'at'ú hetá'él sí t'a tsíde xa hunidhyn sí æeyi níæel nþné-u, æech'ýre-u, áue-u tth'i chýth tu k'e nídíl sí.

Æeyi Board sí æerehtá'í heátsñ æat'e æeyi tilu yuyághe dōhōæa k'æû æalye xa. Æeyi Dezé t'ane xæâ sí æeyýr Twin Gorges t'aníât'e beghálada sí æâze yíle xæâ, xat'ú dé satsané turbines húlye hetá'él dé æeyi tu Trudel Creek yé tá'iríle, æeyi turbines náré t'a heát'el xa. Æeyi Board sí yati heáts'í æeyi Dezé ts'étáy sede xa æeyýr æánaré t'a xalni xa sí chýth tu k'e nídíl-u, æech'ýre-u tth'i níæel nþné bek'e nøhøt'â dé xa æeyýr Trudel Creek tu hetá'él k'éyaghe sí, æeyi æesát'u hani náltsí bet'á yunedhé æazñ æuzû æeghálada xa.

Æeyi Review Board sí æeyi Dezé yunedhé t'ane xa yihídhyn sí æç yeníáthñ æeyi bet'óréæâ xat'e æeyi tsamba k'é dáhála bets'í tá'ýs leré bet'á dek'áæû æáne xa, æeyi æedizñ NWT la nedhé ghádálada æat'e. Æediri beghálada ts'í æþné ní ghâ nødhýr dé be'tóredhir xat'e hunidhyn.

Æeyýr Lockhart River chu Tsâkui Theda náré chu Áútsýl K'é dýne degáye nþné xa hulta æat'e. Æedeni yehídhyn-u, æeyýr tá'ul húlt'ñ dé bet'a æeyýr ni bek'é désots'ýlñ nþné dzçdhir xat'e. Æeyi Review Board Áútsýl K'é dýne bech'aníe t'ane xa dáyidhyn sí yeghâ nánide húlí æat'e. Æeyýre Lockhart River gá tá'ule nánelt'ñ sí æedesnie búnédíle hunidhyn æeyi t'at'ú Lútsýl K'é æasíe nedhé xa hulta t'á. Æeyi Review Board t'ayídhñ sí æeyi beghálada xa dé Áútsýl K'é dýne hubech'aníe bet'á huníla xat'e. Æedire háne ch'á, Review Board yati heáts'í æeyi tá'ule Lockhart River gá nánelt'ñ xaíle LKDFN bedareghárlle lazí.

Æeyi Review Board yeghâ nánide æat'e t'ôæōt'í æeghálada t'abúrelæi æáne-u tth'i dechýn yághe t'at'ú bet'óréæá sí æeyýr East Arm National Park chu dýne kûç dáttheæa æaxâ bet'á huníla tó xat'e. Æeyi Review Board yek'órelæâ æat'e æeyi Dezé sí æedek'áæø æedø nuhúdhir ch'á xa dé t'at'ú satsané nadátheæa æedū hálkýth'u æalye-u tth'i t'at'ú nílye-u, tth'i teníyaghe netháíle ts'þn hult'í xa'te hálye xa huts'él æí dé. Review Board yati heátsí æeyi Dezé dýne yek'e déltth'í xa nuhøæa xáæâ begháre t'ôhōt'í ní besets'údi sí-u tth'i t'at'ú beghâthyn ts'þn xalye xa dúéle, xat'u dé dek'áæû bet'á huníla xat'e. Xát'e t'á Review Board æedeni t'ayihídhyn sí æeyi Dezé æetórelldhir xat'e, xat'ú dé æeyile hóríæa dáhala besureldhyn sí yech'ázñ hat'í xa tth'i bets'í æþné æeyýr Lockhart River beghâthyn yeæâzñ dzêldhir ch'a.

T'at'ú dáts'ena-u tth'i tsamba t'a æeghádálada xáæâ ghâ xadé, æeyi Nonacha Lake Fishing Camp bets'þn xæâ sí Dezé chu Review Board chu behetá'azé xáæâ æat'e. Æeyi Review Board Dezé k'óríæâ æat'e æeyi æeghálada sí t'â yet'á dánâ-u tth'i tsamba t'á yet'óridhir xa dé South Slave k'éyághe Dýne hárelæá-u, Akaitcho First Nations-u tth'i harelyø æedizñ nþné k'éyaghe xa.

T'at'ú bet'áhat'í-e xa dé, dø æeyi begháloda sní sí yuní beghálada æíle ní sí ts'í bénánútthir sní t'á, æeyýr dé tsamba k'é deæáníáthá xáæâ xa. Dezé æadí-u æeyi tsamba k'é dáhála sí æedení t'a nadli æídhñ kón ts'þn tsamba kohoádhir xat'e æedi. Æediri beghálada ts'í æþné ní ts'í æasíe æak'ék'ýr bet'á nahat'í xa hunídhir sí kozñ æak'éyaghe xáæa æasíe æeæenânelyeíle bet'á tsama

xaáé xáæâ sí yághe. Tth'i beghâ thÿn bet'a tâÿs leré huníldhil k'áæû æáne xat'e já NWT ní beghálada nedhé dáhála ts'í-u tth'i dizñ harelyø NWT k'eyághe ts'í sí. Æeyi Review Board yidhÿn-u æediri beghálada sí bet'áhat'í-e xat'e. Bet'á t'at'ú nádáts'edé-u tth'i tsamba t'á æeghádálada sí bet'óreæã gharé tâÿs leré huníldhiil dek'áæû xat'e æedizñ NWT k'éyaghe. Dát'u la nedhé ghálada ghâ núdhÿr dé dat'u ts'ñn æasíe nedhé xaáé xanúni æat'eíle.

Æeyi Review Board nade t'ayeniádhÿn sí æeyi Tltson Hydroelectric Expansions beghálodá sní sí bets'í æñné ní k'e nuníla xáæã xat'e æeyi Review Board t'adi sí xályáíle dé. Æeyi Review Board t'ahedi sí æç æedi dé, æediri beghálada xa ghâ núdhÿr dé æediri æerehtã'ís xáli gharé æeghálada xa de zâ. Review Board t'ayidhÿn sí, æediri yati thela begháre æeghálada dé dek'áæû tsøhødhir xa, xat'u dé ní k'e t'at'ú xáæá-u, t'at'ú dáts'enã-u tth'i æeghádalda t'á tsamba dáæe sí dÿne ghâ húle xaíle.